

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Юфышхо зэшлуахы

Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние кыпэлүл чыналъэм изэтегъэпсыхъан фэгъэхьыгъэ юфшлэгъу зэлүклэгъур зэрищэгъ.

Джащ фэдэу юфшхъабзэм хэлэжыгъэх АР-м культурэмкӀэ иминистрэу Аулэ Юрэ, АР-м псэолъэшынимкӀэ, транспортмкӀэ, псэупӀэ-коммунальнэ,

гъогу хъызмэтымкӀэ иминистрэу иапэрэ гуадзэу Лафыш Рэмэзан, Мыекъуапэ имэрэу Геннадий Митрофановыр, АР-м и Къэралыгъо филармоние иге-

неральнэ пашэу Къулэ Мухъамэд, муниципальнэ образованийеу «Къалэу Мыекъуапэ» архитектурэмкӀэ ыкӀи къэлэгъэпсынымкӀэ игъэлорышлӀапӀэ

ипашэ игуадзэу Ацумыжъ Мадина.

Мыекъуапэ икӀулыкӀухэмрэ иадминистрациерэ япашэхэм зыгъэпсэфыпӀакӀэм изэтегъэпсыхъан телытэгъэ проектмкӀэ предложениехэу АР-м и Лышхъэ зыхэплъэштхэр зэлүклэгъум къащыхалъхъагъэх. Архитектурэм ыльэныкӀокӀэ проектэу рахъухъагъэхэм игъэкӀотыгъэу ахэплъагъэх, гъэтэрэзыжын заули ахэм афашыгъ.

«Республикэм и Къэралыгъо филармоние мэхъанэшхо зилэ псэуалъ. Адыгеим икультурнэ щылэныгъэ епхыгъэ юфшхъэбзэбэ мыщ шагъэцакӀэ. Ежъ унэри, ащ кыпэлүл пчэгури культурэмкӀэ мы учреждениеу мэхъанэшхо зилэм диштэнхэ фӀае. Пчэгоу агъэкӀэжыырэр Мыекъуапэ игупчэу нахъ зэтэгъэпсыхъэрэм иархитектурнэ ансамблэ изы лӀхъэу хъушт.

(ИкӀлӀух я 2-рэ нэклуб. ит).

Юфышхо зэшлуахы

(ИкIаух).

Ныбж зэфэшхьафхэр зилэ кэлэдэсхэм языгэпсэфыплэу, зеклохэмкIэ лъэгупхъэ чыплэу филармонием кыплэуль пчэгур хуным пае юфышхо зэшлуахын фаеу хушшт», — кыыуагъ Адыгеим и Лышхъэ.

Проектым кызырэхьафхэр тагэмкIэ, зыщитезеклухьаштхэ лъэсгюгхэр зилэшт, пхъэнтIэклухэр зыдэтышт, пчыхьэрэ зэпагэнэфышт, лъэпкъ нэша-нэхэр зилэ пкыггюхэр зыдэ-тышт зыгэпсэфыплэм квадрат метрэ мин 13 иинэгъэшт.

Архитектурэ композицием игупчэу хушштхэр сценэ шхъэ-ихыгэмрэ пергола фыжы-шхоу хъэрэнэхэр зыпышIэ-гъэштхэмрэ ары. Ар къаухъэу сакурэ, мые чыгхэр, багрян-ныкыр агъэтысхьаштых. Ура-мэу Победэм ыльэныкыо къэ-

гъэгъэ гъэкIыплэ шагъэпсышт. Мы ильэсым игъэмафэ еху-плэу юфшIэнхэр зэшлуахынхэу рахъухъэ.

Пчэгюу агъэкIажьырым игъэ-нэфынкIэ, филармонием къеп-хыгъэ инженер коммуника-циехэм язэблэхуынкIэ, видео-камерэхэм ягъэуцункIэ, къэ-гъагъэхэмрэ куандэхэмрэ псы атеклэгъэнымкIэ, творческэ коллективхэм сценэ шхъэихы-гъэм зыкыышагъэлъэгъоным тельытэгъэ аппаратурэм игъэу-цункIэ пшъэрыль заулэ Адыге-им и Лышхъэ афишыгъ. СкверыкIэм итеплэ нахъ дахэ хуным пае юфшIэнхэр игъом ыкIи дэгъоу агъэцэкIэнхэм мэхъанэшхо зэриIэр Къумпыл Мурат шхъафэу кыыхигъэщыгъ.

АР-м и Лышхъэ ипресс-кыулыкыу Сурэтхэр: А. Гусев.

Зэзэгъыныгъэм кIэтхагъэх

Адыгэ къралыгъо университетымрэ Сбербанкым и Адыгэ къутамэрэ нахъ игъэкIотыгъэу зэдэлэжъэнхэу зэдаштагъ ыкIи апшъэрэ еджаплэм иректорэу Мамый Даудэрэ банкым ипашэ игуадзэу Дышъэкл Асхъад-рэ ар къэзыушыхьатрэ зэзэгъыныгъэм зэдыкIэтхагъэх.

Ащ кыдыхэлъытагъэу специ-алистхэр рагъэджэштых, джырэ лъэхъаным диштэрэ гъэсэнэгъэ, шIэныгъэ, ящылэныгъэ гъогу зэрапхышт сэнэхъатхэм якы-хэын афэгъэхьыгъэ егъэджэн-хэр ыкIи къэбарлгыгъэлэс нэ-шанэ зилэ проектхэр агъэпсы-штых. Джащ фэдэу апшъэрэ еджаплэр къэзыушыхьатрэ юф-шIэплэ чыплэхэр ягъэгъотыгъэн-

хэмкIэ Iэпылэгъу афэхуштых.

Сбербанкым и Адыгэ къутамэ юф шызышIэхэрэм япроцент 30-м мы апшъэрэ еджаплэр къаухыгъ. АКЪУ-м шызэхаш-рэ юфшхъэбзэ зэфэшхьафхэм Сбербанкым илофышIэхэр ахэ-лажъэх. 2022-рэ ильэсым «Фор-мирование профессиональных навыков кредитного специа-листа» зыфилорэ проектым

кыдыхэлъытагъэу экономикэ факультетым истудентхэм «Шко-ла Бизнеса от Сбера» зыфи-лорэм яшIэныгъэхэр шыагъэ-хуагъэх.

Зэзэгъыныгъэу зэдашыгъэм кыдыхэлъытагъэу зэлукIэгъу зэфэшхьафхэр, мастер-клас-схэр, тренингхэр, экскурсие-хэр ыкIи нэмыкI юфшхъэбзэхэр зэхашхэу агъэнэфагъ.

Ишлуагъэ кызырэкIорэр къэнэфагъ

«Шынэгъончъэ ыкIи шэпхъэшлэхэм адиштэрэ гъогухэр» зыфилорэ лъэпкъ проектым кыдыхэлъытагъэу Адыгеим икълэ шхъалэ иурамэу Чкаловым ыцIэ зыхьырым аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ лъэсрыкIо зэ-пырыкIыплэ фашыгъ.

Гъогум тешыхьэгъэ «зэб-рэр» мэзэхэ зыхуыкIэ проек-торхэмкIэ къагъэнэфы. Ащ ишлуагъэкIэ, лъэсрыкIоу кы-техьагъэр водителъхэм зэхэу-гуфыкIыгъэу альэгъу.

Нэфрыгъуазэ зыдэщымыт урам зэхэкIыпл ар зышагъэ-псыгъэр. Къэлэ администра-цием социальнэ интернет нэ-клубгъохэм цыфхэм еплъыкIэу къаратхэхэрэр кыдылпытэзэ, чыплэр кыыхыгъ. Мы райо-

ным фэтэрыбэу зэхэт ыкIи ад-министративнэ унэхэр, меди-цинэм епхыгъэ учреждение-хэр бэу итых, цыфэу шызэблэ-кIырэри макIэл.

ГъогурыкIоуыр шынэгъончъэ шыгъэн зэрэфаер икIыгъэ ильэ-сым истатистики кьеушыхьаты. Нэфрыгъуазэ зыдэщымыт чы-плэхэм гъогур ащызэпызычы-рэ лъэсрыкIуабэ гъогу хуыгъэ-шлагъэхэм ахэфагъэх, ахэкIо-дагъэх е шъобжхэр ахахыгъ.

ГИБДД-м и Мыекьопэ отдел ипашэ игуадзэу Александр Вы-ходцевым кызырэлъагъэмкIэ, 2022-рэ ильэсым лъэсрыкIо-хэр зыхэфэгъэхэ хуыгъэ-шIэ-гъэ 52-рэ къэлэ шхъалэм ша-гъэунэфыгъ. Ахэм ащыцэу 32-мкIэ нэфрыгъуазэ зыдэщымыт чыплэм гъогур шызэпачыштых. ГухэкIми, нэбгыритф ахэм ахэ-кIодагъ.

Кыыхэдгъэщымэ тшIоигъор урамэу Чкаловым ыцIэ зы-

хьырым зэпырыкIыплэр зыща-гъэпсыгъэм ыуж зыпари ху-гъэ-шлагъэ зэрэщымыхуыгъэр ары. Мы псэуальэм шлуагъэу кытыгъэр зэфихьысыжыныш,

ар игъоу щытмэ теубыта-гъэ хэлъэу къэзылоштыр ащ игъэфедэн пыль пIалъэр зыте-кIырым ыуж коммиссиеу еплъы-штыр ары.

Итхыгъэхэр кыыдагъэкIыжыыщтых

Лъэккым икультурэ кээылэтыгъэу, ащымыгъупшэжырэ оредылоу Сэмэгу Гошнагъо Аюбэ ыпхур кызыхуыгъэр мы мафэхэм илъэс 95-рэ зэрэхуыгъэр хэтэгъэунэфыкIы.

Гошнагъо сэнаушыгъэ ин хэлыгъ. Ымэкъэ жынч оредыло пстэуми кхэхэщыгъ. Музыкальнэ классическэ гъэсэнэгъэр дунаим щызэлъашлэрэ Ленинград дэт консерваториеу Н. Римский-Корсаковым ыцIэ зыхырэм щызэригъэгъотыгъ. Ижырэ адыгэ оредхэр узIэпищэу, шыкIашлоу кылощтыгъ. Мэкъэмэ зэхэлъхъаными Гошнагъо зыщыушэтыгъэу щытыгъ. Оред пчъагъэу ытхыгъэр адыгэ музыкальнэ творчествэм ихъарзынэщ, идышъэ кIэн кыыхэнагъэх.

Сэмэгу Гошнагъо итворчествэ осэшхо фишIэу АР-м и Лышхъэу Къумпыл Мурат ихъытыу нэклубго мыш фэдэу кыыщитхыгъ:

«Гошнагъу Аюбэ ыпхуым Урысыем инароднэ артисткэ щытхууцIэр АдыгеимкIэ апэу кыыфагъэшъошагъ. Опернэ ариехэр, романсхэр ыкIи дунаим тет лъэккхэм яоредхэр ащ ирепертуар хэтыгъэх. Класси-

ческэ шапхъэм итэу адыгэ мэкъамэр апэрэу кээзылауагъэр ары. «Золотое кольцо России» зыфилорэ зекло гъогум хэхъэрэ кьалэхэм ащыпсэурэ цыфхэм Сэмэгу Гошнагъо иконцертхэр благъэкIыщтыгъэхэп, адыгэхэм якультурэ хьалэмэт зыцагъэгъуазэщтыгъ».

Жэнэ Къырымызэ иусэ Гошнагъо кIилъхъэгъэ оредышъом ишлуагъэкIэ пстэуми кхашIэжырэ, зыфэдэ къэмыхуыгъэ адыгэ оред дахэ шыIэ хуыгъэ — «Хэбзэ дахэу тэ тилэр джаш фэд». Мы оредым тамэ кыгозгъэкIагъэр Сэмэгу Гошнагъу.

Оредыло ыкIи композитор Iэпэласэм ижырэ адыгэ оредхэр нотэхэмкIэ ытхыжыгъагъэх, адыгэ музыкальнэ фольклоры ыугъоижыныым, зехифыным, зэфихысыжыныым илахышхо хильхъагъ. Илъэс пчъагъэхэм кьакIоцI ушэтын IофшIэнэу зэшлуихыгъэм ишлуагъэкIэ «Народ-

ное песнетворчество адыгов» зыфилорэ тхылыр ыкIи адыгабзэкIэ оред сборникхэр кыыдигъэкIыгъэх. Авторхэм шуагъэ хэлъэу адэлэжыагъ, Урысыем ыкIи IэкIыб кьэралхэм ащатхыгъэ классическэ произведениехэр кылощтыгъэх.

«Адыгеим сэнаушыгъэ зыхэлъ цыфыбэ щэпсэу ыкIи сицыхъэ пытэ телъ Гошнагъо Аюбэ ыпхуым ихэку цыкIу фыриIэгъэ шлулэгъоу итворческэ гъогу кыыщыхэщыгъэр ныбжыкIэ музыкантхэм ыкIи оредылохэм щысэтехыпIэу, кьэшIэтырэ лъэгъохэщэу зэрафэхуыгъэр. Ти-автор цIэрылохэм ялэшагъэхэм ыкIи лъэккэ фольклорым фэгъэхыгъэ тхыгъэхэм якъыдэгъэкIыжынын республикэм игъорыгъоу щыпIэкIуатэ. Сэмэгу Гошнагъо итхыгъэхэр кыыдэдэгъэкIыжынынхэм иамали кьэдгъотышт», — кыщелэ АР-м и Лышхъэ ихъытыу нэклубго.

Мэзаер зыфэдэщтыр

2023-рэ илъэсым иапэрэ мазэ фабэу ыкIи гъушъэу икIыгъ, ау кыхыагъэм ом изытет зыпкэ итыщтэп.

ГурытымкIэ жым хэт температурэр илъэсыбэхэм ащылэгъэ шапхъэхэм градуси 2-кIэ ашъхъадэкIыгъ. Температурэр зыпкэ итыгъэп. Мазэм кы-

кIоцI фабэр градус 18-м ыкIи чыIэр градус 13-м анэсэу, кыыгъэщтэу кыхэкIыгъ. Шылэ мазэм ошх-осэу кьехыгъэр шапхъэу щылэхэм анахь мэкIагъ.

Зы мафэ горэ кыхэкIыгъ ошхым ыуж ос цынэр кыкIэлъыкIуагъэу. Метеостанцием зэригъэунэфыгъэмкIэ, илъэсыбэхэм щылэгъэ кьэгъэлъэгъонхэм ягъэпшагъэмэ, щылэ мазэм ошх-осэу кьехыгъэр процент 18 — 49-рэ фэдиз. Шылэ мазэм ом зыпари шынагъо кыыздыхыгъэп.

Непэ кымафэм иаужырэ мазэ кьехъэ. ЛатыныбзэкIэ «февралым» кыкIырэ зыгъэкъэбзэжыныр ары. Ижырэ Урысыем мы мазэм илъэсыр зэфышIыжыщтыгъ, ащ кыхэкIэу «меженькIэ» еджэщтыгъэх. Тэ тикыблэ лъэныкIокIэ мэзаем зэреджэхэрэр «ветродуй». Мафэм нэфынэу щылэм хахъозэ джы лъыкIотэщт, сыхъатитIу фэдиз мэзаем икIыхыагъэ хэхъошт, ащ кыхэкIэу тыгъэри нахыбэрэ кьепсышт.

ГидрометеорологиемкIэ ыкIи тыкъэзыуцухэрэ дунаим имониторингкIэ Гупчэм ипашэу Александр Митровым тызэрэжигъэгъозагъэмкIэ, мэзаем температурэу щылэщтыр зыпкэ итыщтэп. Мазэм кыкIоцI арк-

тикэ жы чыIэр, джаш фэдэу средиземноморскэ лъэныкIом кыкIырэ фабэр кыыхыщт. Мы аужырэ илъэс 80-м мэээ мазэр нахь чыIэу кыызщыхэкIыгъэр 1950-рэ илъэсыр ары, чыIэу градус 31,6-рэ агъэунэфыгъагъ. Анахь фабэу кыызщыхэкIыгъэр 2016-рэ илъэсыр ары, ащыгъум градус 24-рэ агъэунэфыгъагъ.

Мэээ мазэм ом изытет зы шапхъэм итыщт, ошх кьещыщт, нэужым ос цынэр кыкIэлъыкIошт. ГурытымкIэ мазэм кыкIоцI температурэр ыкIи ошх-осэу кьехыщтыр шапхъэхэу щылэхэм анахь мэкIэщт. Къушхъэхэм ыкIи ащ кьапыщылъ чыпIэхэм осыр инэу кьащесыщт, ащ кыхэкIэу ос зэхэлъыр кьецохъохыным ишынагъо щылэщт. Кызыщыучылырэ уахътэм мылыр чыгхэм ыкIи электрорыкIуапIэхэм апишыхъащт. Ошъуапщэу, гъогухэр цIэнлъагъоу кыхэкIыщт. Къушхъэхэм лъэшэу ос кьащесыщт. Жыбгъэр нэгъэуплэпIэгъум метрэ 15-м ехъоу кьепщэщт.

Апэрэ мэфишIыр. Чэщым

чыIэр градуси 4 фэдизыщт, кыхэкIыщт чыIэр градус 12-м зыщынэсыщт. Мафэм чыIэр градуси 3-м, фабэр градуси 2-м кIахъэуи кыхэкIыщт.

ЯтIонэрэ мэфишIыр. Чэщхэр чыIэщтых градуси 5 — 13-м нэсэу, мафэхэм фабэр градуси 8-м зыщынэсыщтхэри кыхэкIыщт.

Ящэнэрэ мэфишIыр. Мэзаем икIэухым ом изытет нахь кьэуучылыщт. Чэщым чыIэр градуси 10-м, мафэм чыIэр градуси 5-м анэсыщт. КыхэкIыщтых мафэхэр фабэхэу, градуси 9-м кIахъэу.

Къушхъэхэм температурэр градуси 6 — 8-кIэ нахь ащычылэщт.

Мы мазэм бжыхъасэхэм чыIэр кьэгооштэп.

Псыхъохэм адэт псыр шапхъэу щылэхэм ашIокIыщтэп. Къушхъэхэм ателъ осыр кыызщигъэжырэ уахътэм ыкIи лъэшэу кыызещырэм, псыхъохэм адэт псыр кыыдэкIоешт.

КИАРЭ Фатим.

КIэлэщIыкIу театрэм регъэблагъэх

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние иныхъэпэ театрэу «Дышъэ кьошыным» икьэгъэлъэгъон гъэшIэгъонхэр Мыекъуапэ щэкIох.

Спектаклэу «Клочки по закоулочкам» зыфилоу Григорий Остер ипъесэ техыгъэм икьэгъэлъэгъон мы илъэсым **мэзаем и 12-м сыхъатыр 12-м рагъэжэщт.**

2023-рэ илъэсым мэзаем и 19-м сыхъатыр 12-м Татьяна Сучкова ипъесэ техыгъэ спектаклэу «Сказ о маленьком трубаче» зыфилорэр нысхъэпэ театрэм изал цыкIу кыыцагъэлъэгъошт.

Джаш фэдэу ныбжыкIэ цыкIухэр **мэзаем и 26-м сыхъатыр 12-м** Сергей Козулиным ипъесэ техыгъэ спектаклэу «Лешка и звезда» зыфилорэм еплъынхэ алъэкIыщт.

Урысые политическэ партиеу «Единая Россия» ипроектэу «Культура малой Родины» зыфилорэм ипхырыщын кыдыхэлъытагъэу «Театрэр кIэлэцIыкIухэм апай» зыфилорэ лъэныкIомкIэ мы спектаклэхэр агъэуцугъэх.

Билетхэр кассэм е АР-м и Къэралыгъо филармоние исайт кыыцащэфынхэ ыкIи программэу «Пушкинская карта» зыфилорэмкIэ зэрагъэгъотынхэ алъэкIыщт.

«АДЫГЭ МАКЪЭМ» ИИЛЬЭСИ 100 ИПЭГЪОКІЭУ

УблапІэм щытыгъэх

УблапІэ зимылэ Іоф хьурэп. Арышъ, лъапкъ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» щылэ зэрэхьугъэм, апэрэ тедзэгъухэр зыфэдагъэхэм, апэрэ лъапкъ гъэзетым икыдэгъэкІын закъоу щымытэу, ащ ыцІэ кыгъэшъыпкъэжъыным зафэу дэлэжъагъэхэм, ублапІэм Іутыгъэхэм ягугъу пшІыныр къалэжъыгъ. УиблэкІыгъэ икыоу умышІэу непэ уасэ зилэ лъэбэкъу пфэдзыштэп.

Апэрэ «Адыгэ макъэр» нэкІубгъуипІл хъоу пстэумкІи номерий кыдэкІыгъагъ. Ащ иаужырэ номер 1923-рэ ильэсым бэдзэогъум и 31-м цыфхэм алэкІхъагъ. Ахэм кыарыхъаштыгъэх хэкум ихъугъэ— шІэгъэ анахъ мэхъанэ зилэхэм ащыщхэр, Совет хабзэм гъомылэпхъэ политикэу хъакъулахъхэм алъэныкыокІэ пхырищы-рэм, хэкум щылакІэу ильэс зэфэшъхъаф-хэм ильыгъэм, лъапкъ тарихъым, шІэ-жъым, гъэхъагъэу зыфакІохэрэм ыкІи нэмыкІхэм афэгъэхьыгъэхэр. «Адыгэ макъэм» пшъэрылъ шъхъалэу зыфи-гъэуцужьыщтыгъ гъэсэнныгъэм адыгэхэр нахыбзэу хэщэгъэнхэр, лъапкъ шІэжъыр кыгъэуцужьыгъэныр, кыэралыгъо поли-кэр зыфэдэр ежъхэм абзэкІэ цыфхэм афилотыкІыгъэныр, игъорыгъоу урыс ыкІи дунэе культурэм адыгэхэр хэщэ-гъэнхэр.

Джащ тетэу апэрэ гъэзетэу «Адыгэ макъэр» лъапкъ журналистикэм ильэгъо мыпсынкІэ, гъогу кІыхъэ гъэшІэгъон техъагъ, ащ зытетыр мыгъэ ильэси 100 мэхъу. Апэрэ адыгэ гъэзетым иапэрэ номерхэм гушІогъуабэм япчъэ лъапкъым кыфызэІуахыгъ: гъэсэнныгъэ-шІэныгъэм ихъатыркІэ адыгэ лъапкъыр имурад инхэм афэкІон зэрипкъыщтым гу лъа-тагъ, хэти ышъхъэ Іоф закъоу щымытэу, ильапкъ ыпашъхъэ пшъэрылэу щыриІэм кыфэууцхъу гъугъэ, тыбзэкІэ кыкІоу ыкІи дахэу утхэн, узыфэе гупшысэр кыпІо-тыкІын зэрэпІэкІыщтыр кыэнэфэгъагъ. Джащыгъум мыщ фэдэ егъэжъапІэр зыфэхъугъэ Іофыгъошхор лъызыгъэкІотэн зыпІэкІыщтыр тилъапкъ кыыхэкІыгъэх. Гъэзетэу зыльэ теуцорэри нахъ пкъы пытэ хъоу ригъэжъагъ. Тилъапкъ гъэзет закъо ыцІэ ыужкІэ зэблахъоу кыыхэкІы-гъэми, игугъэ шъхъалэ зыкІи дэхыгъэп, лъапкъым ыпашъхъэ щыриІэ пшъэдэкІыжъ иныр зэшІуихъу, сыдигъуи ащкІэ кыогъа-нэ имылэу игъогу рэкІо.

Гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иильэси 100 мы ильэсым гъэтхэпэм и 8-м хэдгъэунэфыкІыщт. Гъэзетым кыры-кІуагъэр зэкІэ титарихъ гопчын умылэ-кІынэу епхыгъ ыкІи щыщ шъыпкъэ хъугъэ. Ащ инэкІубгъохэм Адыгэ хэкум ыкІи Адыгэ Республикэм кыарыкІуагъэр лъэныкыо пстэумкІэ кыралотыкІы ыкІи лъапкъым ищылэкІэ-псэукІи, ащ цыфым чыпІэу щыриІэри къагъэлъагъо. Щэч хэлъап, тилъапкъ тарихъ лъапІэ угъо-ижьыгъэнымкІэ, зэгъэшІэгъэнымкІэ, тикультурэ хэхъоныгъэ ышІынымкІэ, адыгабзэр кызызетегъэнанымкІэ, адыгэ литературабзэр уцунымкІэ, лъапкъ шэ-хабзэхэр ухъумэгъэнхэмкІэ ишІогъэ ин кызызэрэкІуагъэм ыкІи тигъэзет осэ-шІу зэриІэм.

Ильэси 100 хъугъэу тигъэзет кы-дэкІы: зы лъапкъымкІэ ар Ны папкІ, зы лъапкъым кыдэхъурэм егъэгъушІо, фэмыгъэхъурэм егъэнаншъхъэи. Непи кыныгъохэр эзипчыхъэзэ, ти «Адыгэ макъэ» ипшъэрылъ зэшІуехы, бзэм илофыгъохэр нахъ кыэлэнлагъэхэми, ежъ фэлъэкІыщтыр зыкІи кытенэрэп, дэ-бакъо уахътэм, цыфхэм сыдигъуи афэкІо, зы лъапкъым фэшъыпкъ.

Лъапкъ гъэзетым ильэс зэфэшъхъафхэм ыцІэ зэблахъоу хъугъэ

«Адыгэ макъ» (1923), «Адыгэ псэукІ» (1926), «Гъупчъэ-уат» (1929), «Колхоз быракъ» (1931), «Социалистическэ Ады-гей» (1938), «Адыгэ макъ» (1991).

Ильэси 100-м кыкІоцІ джащ фэдэу цІэхэр зэблихъугъэхэми, зы мурад лъэ-гэ хэхыгъэр ары гъэзетыр сыдигъуи зыфэлэжъагъэр — адыгэ лъапкъым ищылэкІэ-псэукІэ зэрэщытэу кылотыкІы-гъэныр. Апэдэдэ цІэу илагъэр «Адыгэ макъ», Адыгэ Республикэр щылэ зэхъум, ащ кыфэкІожьыгъэх ыкІи лъапкъ гъэ-зетым икыежъапІэрэ иильэсишъэ гъогурэ ащ зэрэпхы.

Гъэзетым икыежъапІэ Іутыгъэхэу, апэрэ редакторэу илагъэхэр

КІЗРЭЩЭ Тембот
(1902 — 1988)

Къуаджэу Кошхъаблэ кыщыхъугъ, 1913 — 1914-рэ ильэсхэм къалэу Уфа щеджагъ, ау апэрэ дунэе заор кы-зежъэм, еджэныр эзипгъэугъ. 1920-рэ ильэсым апэрэ шъуашэр зилэ еджапІэр кыуухыгъ, 1922-рэ ильэсым Адыгэ ав-тоном хэкур зызэхашэм къалэу Крас-нодар Іоф щышІэнэу ригъэжъагъ. 1923-рэ ильэсым, гъэтхэпэ мазэм, хэку гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иапэрэ номер кыдигъэкІыгъ.

1929-рэ ильэсым Тембот Москва промышленнэ-экономическэ институтыр кыууухыгъ. Ащ ыуж хэку гъэзетхэм яредакторыгъ. Адыгэ тхыль тедзапІэм иредакторэу, Адыгэ научнэ-ушэтэкІо институтым ипашэу, Краснодар кІэлэ-гъэджэ институтым икІэлэегъаджэу Іоф ышІагъ. Адыгэ жэрыІо лъапкъ творче-ствэм иматериалхэр зэфэхьысыжъы-

гъэнхэмкІэ, зэгъэзэфэжъыгъэнхэмкІэ ыкІи кыдэгъэкІыгъэнхэмкІэ Тембот Іофышхо ышІагъ. 1925-рэ ильэсым кыщегъэжъагъэу ытхыхэрэр кыыхиутыгъэх. 1948-рэ ильэ-сым ащ ироманэу «Щамбул» (ыужыкІэ «Насыным игъогу» фиусыжъыгъагъ) СССР-м икыэралыгъо премие кыфагъэ-шъошагъ. Ащ ыужыкІи цыф жъугъэхэм якІасэ хъугъэ художественнэ произве-дениябэ кыдигъэкІыгъ, ахэм ащыщхэр хэгъэгу зэфэшъхъафхэм къащыхаутыгъэх. УсакІоу Хъаткъо Ахьмэд игъусэу гурыт еджапІэм пае адыгэ литературэмкІэ зэреджэштхэ тхыльхэр кыдагъэкІыгъ.

1934-рэ ильэсым кыщегъэжъагъэу Тембот СССР-м итхакІохэм я Союз хэтыгъ. Зыщымылэжъ нэуж Адыгэ Рес-публикэм литературэмкІэ икыэралыгъо шІухъафтын фагъэшъошагъ.

ХЪАТКЪО Ахьмэд
(1901 — 1937)

Шэуджэн районым ит къуаджэу Хъа-тыгъужьыкыуае кыщыхъугъ. 1910 — 1912-рэ ильэсхэм Ахьмэд унэе еджапІэм чІэсыгъ, ащ ыуж дин еджапІэу къалэу Уфа ыкІи Ставрополь ильэситІо зы-щеджэщтыгъэхэ кІэлэегъэджэ семина-риеу адэтыгъэхэм ащеджагъ.

Совет хабзэр Адыгэ хэкум цагъэуцуи, адыгэ къуаджэхэм еджапІэхэр къазы-щызалухым, Ахьмэд Теуцожь районым ит къуаджэу Гъобэкыуае кІэлэегъаджэу Іоф щышІагъ. А лъэхъаным усэхэр ытхэу регъажъэ. Адыгэ лъапкъ печатым иуцун-кІэ Хъаткъом Іофышхо ышІагъ. Адыгэ лъапкъ гъэзетэу зыкыдэкІын езыгъэ-жъагъэм иусэхэр кыехъэх. 1923 — 1926-рэ ильэсхэм Хъаткъо Ахьмэд КъокІыпІэм илэжъахлэхэм апае Москва Іоф щы-зышІэщтыгъэ коммунистическэ универ-ситетым щеджагъ, ар кызыеухым, Ады-

Гъэзетэу «Адыгэ ма-ккъэм» иильэси 100 мы ильэсым гъэтхэпэм и 8-м хэдгъэунэфыкІыщт. Гъэзе-тым кырыкІуагъэр зэкІэ ти-тарихъ гопчын умылэкІынэу епхыгъ ыкІи щыщ шъыпкъэ хъугъэ. Ащ инэкІубгъохэм Адыгэ хэкум ыкІи Адыгэ Республикэм кыарыкІуагъэр лъэныкыо пстэумкІэ кыра-ІотыкІы ыкІи лъапкъым ищылэкІэ-псэукІи, ащ цы-фым чыпІэу щыриІэри къа-гъэлъагъо.

гэ хэкум кыгъэзэжъыгъ, лъапкъ гъэ-зетэу «Адыгэ псэукІэм» редакторэу Іоф щышІагъ. Ащ ыуж кІэлэегъэджэ техни-кумым Іутыгъ. Адыгэ лъапкъ тхыль тедзапІэм иредакторыгъ, хэку исполко-мым лъапкъ гъэсэнныгъэмкІэ иотдел щылэжъагъ. 1934-рэ ильэсым кыщегъэ-жъагъэу, щэлэфэкІэ, Ахьмэд адыгэ тхакІохэм я Союз пшъэдэкІыжъ зыхы-рэ секретарэу илагъ.

Хъаткъо Ахьмэд адыгэ советскэ по-эзиэм ылапсэ зыгъэуцугъэхэм ащыщ. Ащ бэп кыгъэшІагъэр, щыІэныгъэр лъэшэу кыныгъ, ащ емылбытыгъэу, уахътэм диштэхэу мэхъанэ ин зилэ произведениехэр ытхыгъэх, рассказхэр, пьесэ мыинхэр, усэхэр, ордэхэр зыдэт сборникхэр кыдигъэкІыгъэх. А. Пушкиным зэдзэкІэкІо Іэлэлэсагъ. А. Пушкиным ипоэмэхэр, нэмыкІ урыс тхакІохэм аусы-гъэмэ ащыщхэр адыгабзэкІэ зэридзэкІы-гъэх.

Хъаткъо Ахьмэд СССР-м итхакІохэм я Союз 1934-рэ ильэсым кыщегъэжъа-гъэу хэтыгъ, советскэ тхакІохэм я І-рэ зэфэс иделегатыгъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Іэшъхьэтетыгъ, шІэныгъэлэжъыгъ, щыфышІугъ

Адыгэмэ ало: «Щыфым игугъу ашыфэ псаоу щыІ». Непэ сыкызтегушІэмэ шІоигъо щыфыр псаоу кызытхэмытыжъыр илъэс зауэ хъугъэ, ау тэ, илофшІэгъугъэхэмкІэ, иунагъокІэ, илахьылхэмкІэ, зэкІэ зышІэщтыгъэхэмкІэ — псаоу кытхэт.

Щыфхэр лъэшэу шІу ылъэгъуштыгъ, хьалэлыгъ, гукІэгъулэщтыгъ, иныбджэгъухэм афэшъыпкъагъ. ИтеплъэкІэ зэрэгохьым фэдэу ыгукІи къабзэу, гушъабэу, гумэкІылэу щытыгъ.

Гъучыпсэ гурыт музыкальнэ гъэсэныгъэ илагъ. Адыгэ музакальнэ училищыр кыуухыгъ. Ар кІэлэегъаджэмэ шІу дэдэ альэгъуштыгъ, ежъыри ылъэгъуштыгъэх. Анахъэу училищым идиректорыгъэ Ахэджэго Щэбанэ игугъу бэрэ ышІыщтыгъ, лъэшэу фэрэзагъ. «Тятэм фэдагъ Щэбанэ», — ылоштыгъ.

ЗэлъашІэрэ пщынаоу Лъэцэрыкъо Кимэ иныбджэгъу хьалэлыгъ. Ахэм язэныбджэгъуныгъэ училищым кыщегъэагъ. Еджаплэм апэрэ купэу кычІитІупщыгъэм щыщыгъэх тіури. Каникул зыхъукІэ Гъучыпсэ ядэжъ Кимэ кыздищэщтыгъ. Янэ-ятэхэр акъо иныбджэгъу ежъхэм яклалэм фэдэу еплъыштыгъэх, альытэщтыгъ, агъашІоштыгъ.

Сыда плэмэ, тщыгъупшэрэп, игугъу бэрэ тэшІы. ИцІыфышІугъэ, игупцІэнагъэ, илэжъыгъэ тщагъэгъупшэрэп. Зыфаслорэр филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, гуманитар ушэтынхэмкІэ АР-м институт ІэнэтІэ зэфэшъафхэр илъэс зэкІэпыкІохэм ащызылыгыгъэу, лъэпкъ творчествэм и Унэ илъэсыбэрэ ипэщагъэу, общественнэ ІофышІагъэу Шъхьаплъэкъо Гъучыпсэ.

Гъучыпсэ псаугъэмэ мыгъэ ыныбжъ илъэс 80 хъуштыгъ. Ар 1943-рэ илъэсым щылэ мазэм къэхъугъ. Шъхьаплъэкъо Юсыфрэ Хъаныерэ яунагъо кыхъухагъ. Гъучыпсэ ятэ идунай ехъожьыфэ лэжъагъэ. Илфыгъэхэм щысэтэхыплэ афэхъугъ. Хъаные щыфмэ шІукІэ агу кыинэжъыгъ. Пчыхьалыкъое кІэлэцІыкІубэ ылэгу кыхъухагъ, ар мамыку дэгъугъ. Шъхьаплъэкъо зэшъхъэгъусэхэм япшъашъэхэу Гошсыми, Марети, Гошнагъуи щыфышІухэу, шъхъэклафэ ахэлъэу янэ-ятэхэм аплугъэх.

Гъучыпсэ анахьыкІэти, агъашІоштыгъ, ау ащ емылгытыгъэу шъхъэкІэфэшхо хэлъэу, щыфхэр шІу ылъэгъоу, гукІэгъуи, гулгыты илэу къэтэджыгъ.

Гъучыпсэ янэрэ ятэрэ зегурылштыгъэх, насыпышІагъэх. Акъуи насып дахэ ыгъотыгъ. Къумыкъумэ япхъоу Римэ псэогу фэхъугъ. Ар щыфышІоу, ишъхъэгъусэ фэшъыпкъэу, унагъоу зэрыхъагъэм уасэ фишІэу, ипщ ылъытэу, игуащэ ыгъашІоу, ипщыпхъухэр шІу ылъэгъоу ары сэ зэрэсІлэрэр. Гъучыпсрэ Римэрэ пшъашъэрэ кІалэрэ къафэхъугъ, ахэр аплугъэх, алэжъыгъэх. Ритэ ятэ илъагъо рыкІагъ — шІэныгъэлэжъ хъугъэ. Аслъан игъонэмыс хъугъэ. Ынэлэ дахэрэ ымэкъэ шъабэрэ джыри стхьакІумэ ит. Гъучыпсрэ Римэрэ пхъорэльфи, ащ илфыгъэхэри къалъэгъужыгъ. Римэ непи псау, бэгъашІэ орэхъу.

Гъучыпсэ щыфышІугъ, нэгушІагъ, чэфыгъ. Орэдир дэхэ дэдэу кылоштыгъ.

Шъхьаплъэкъо Гъучыпсэ адыгэ фольклорым осэшхо фишІыщтыгъ. Ащ епхыгъэу экспедициехэр зэхищэщтыгъ. Анахъэу ижъырэ лІыхъужъ, тарихъ ыкІи къэшъо орэдхэм ыналэ атетыгъ. Адыгэ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм яшІын, ягъэкІэжъын, адыгэ шэн-хабзэхэм якъэухъумэн фэлажъэщтыгъ.

КІэлитІумэ ныбджэгъуныгъэу азыфагу илгыр щыІэныгъэм дахэу щыпхыраштыгъ.

Гъучыпсэ училищыр кызыеухым культурэм илъэс пчъагъэрэ щылэжъагъ. Адыгэкъалэ, Шэуджэнхъаблэ адэт куль-

турэм я Унэхэм япэщагъ. Нэужым Мыекъуапэ Лъэпкъ творчествэм ихэку Унэ ипашъэу илъэс пчъагъэрэ лэжъагъэ. А илъэсхэм культурэм лъэшэу зыкыліттыгъ, анахъэу художественнэ самодетельностым. АскъэлаекІэ культурэм и Унэ илъэпкъ театрэ, Тэхьутэмыкъое ансамблэу «Ашуги», Шэуджэнхъаблэ лъэпкъ купыр зэрэхэгъэгоу ащызэлъашагъ.

Шъхьаплъэкъо Гъучыпсэ адыгэ фольклорым осэшхо фишІыщтыгъ. Ащ епхыгъэу экспедициехэр зэхищэщтыгъ. Анахъэу ижъырэ лІыхъужъ, тарихъ ыкІи къэшъо орэдхэм ыналэ атетыгъ. Адыгэ музыкальнэ Іэмэ-псымэхэм яшІын, ягъэкІэжъын, адыгэ шэн-хабзэхэм якъэухъумэн фэлажъэщтыгъ.

Гъучыпсэ апшъэрэ гъэсэныгъи зэригъэгъотыгъ. Ащ адыгэ къралыгъо кІэлэегъэджэ институтыр кыуухыгъ.

ШІэныгъэлэжъэу Хъут Шамсудинэ кІалэм фольклорым ыгу зэрэфэщэгъэм, хэшІыкІ зэрэфыри Іэм, илахъ хишІыхъан зэрилъэкІыштым гу альытагъ ыкІи а лъэныкъом зыфигъазэмэ зэрэшІотэрэзыр рилуагъ. Гъучыпсэ къеззэгъыгъ. Тбилиси аспирантурэр кыышІухыгъ, диссертацие ытхыгъ ыкІи кыуухумагъ, филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидат хъугъэ.

Илъэс пчъагъэрэ гуманитар ушэтынхэмкІэ АР-м институт щылэжъагъ, фольклорымкІэ отделым,

Гъучыпсэ Іофышхо ышІагъ. Фольклор-этнографическэ экспедициехэр Адыгэ хэкум, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым, Шапсыгъэ, Пшызэ шьолъыр, Тыркуем ащызэхышІагъэх. Ар зипэщэ экспедициехэм сэри сахэлэжъагъ, илофшІакІэ слъэгъугъ. ГъэшІэгъонхэр къехъулэхэуи кыыхэкІыгъ, ащ фэдэ горэм игугъу къэсшІын.

Тыркуем тыщыІэу пчыхъэ горэм Гъучыпсэ хьакІэщым икІыгъ, ащ пэблагъэу щыт тучаным чІэхъагъ. ШъоушІыгу фай. Ары шъхъае тучантесым урысыбзи, адыгабзи ышІэрэп. ШъоушІыгъум зэрэфаер кыыригъэшІэшъурэп. «СыдэушІэу къеззэгъэшІэн мыщ сызыфаер?» ылуи лъэшэу кылуагъ Гъучыпсэ. Полицейскэ кІалэу тучаным кычІэхъагъэм ар кы-зэхихыгъ. КыкІэлъырыхыи, «сыд сикъош узыфаер?» ылуи кыеупчІыгъ.

— ШъоушІыгу сыфай, сшынахьыкІ, — рилуагъ. КІалэм тучантесым рилуагъ щэфаклор зыфаер.

Ащ кыкІэлъыкІуагъэр гъэшІэгъоны: — Хэтмэ уащыщ, сшынахьыкІ? — ылуи кІалэм зеупчІым, — Шъхьаплъэкъомэ сашыщ, сикъош, — кырилуагъ.

Гъучыпсэ игушІоуагъэр джыри сынэгу кІэт. КІалэм шыгушІулыгъ:

— А сшынахьыкІ, Шъхьаплъэкъомэ япхъорэльфи сигъус сэ, — рилуагъ. КІалэр хьакІэщым кыдэкІуагъ. Сэри сызипхъорэльф Ілакъом щыщ цыф ІэкІыб джащ тетэу сышылуагъ.

Гъучыпсэ статья пшІы пчъагъэ кы-хиутыгъ. «Свод адыгского фольклора» зыфилорэм икыдэгъэкІынкІэ пшъэдэ-кІыжъ зилэу агъэнэфагъэм игодзагъ. Ежъыри зы том зэхигъэуцагъ, кы-дэкІыным фигъэхъазырыгъ. Ар ябгъонэрэ томэу «Адыгэ тарихъ лІыхъужъ орэдхэр» зыфилорэр ары. Ащ пэублэ гушыи, гу-щыІалыи фэзышІыгъэр Гъучыпсэ. ШІэны-гъэлэжъыр щымыІэжъэу 2020-рэ илъэсым тхылыр кыдэкІыгъ.

Адыгэм идышъэ кІэнэу Хъадэгъэлэ Аскэр зэхигъэуцогъэгъэ «Нарт эпосыр» гъотыгъуае зэхъум, институтым фольклорымкІэ иотдел хэгъахъохэр ыкІи зэхъокІыныгъэхэр фишІи кыидигъэ-кІыжъыгъ. Ащ иредакционнэ куп Гъучыпсэ хэтыгъ ыкІи лъэшэу гопэшхо щыхъуагъ тхылыр кызырэтэрадзэ-жыгъэр.

Шъхьаплъэкъо Гъучыпсэ общественнэ Іофхэми чанэу ахэлажъэщтыгъ. Адыгэ Хасэм зиушхунымкІэ, хахъохэр ышынымкІэ ишІуагъэ къэкІуагъ.

Гъучыпсэ илофшІэгъухэм шІу альэгъу-щтыгъ, альытэщтыгъ, цыхъэ фашІыщтыгъ. Ар илофшІагъэхэмкІи, игъэхъагъэхэмкІи непэ кытхэт.

ЦУЕКЪО Нэфсэт.
Филологие шІэныгъэхэмкІэ доктор.

Гум кьинэжьигыэх

«Ошъад» зыфилорэ творческэ объединением хэхьэрэ купхэм икыгъэ ильэсыр мафэ афэхьугъ. Мыекъуапэ икыгъэ артистхэр федеральнэ телеканалхэм япроект инхэм ахэлажьэхэзэ цлэрыло зэрэхьугъэхэм имызакоу, республикэми мымаклэу ялэпэлэсэнэгъэ кыщагъэлыгъуагъ, яубилей игъэклотыгъэу хагъэунэфыкыгъ, Шъачи концерт кыщатынэу игъо ифагъэх.

Щылэныгъэм ошлэ-дэмышлэу зыпари хэмышхьхэу елпытэ Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу, Чэчэн Республикэм искусствэхэмкIэ изаслуженнэ Юфышлэу, УФ-м и Правительствэ итынэу «Душа России» зыфилорэр кыызфагъэшъошагъэу Едыдж Викторие. Нахьыжхэм къашлэжын фае ильэс пшыкытлукIэ узэклэлэбжэмэ, зэлашлэрэ «Налмэсым» кыышшэщыгъэу, опытышхо зилэ Викторие 2008-рэ ильэсым зэхыщэгъэ хореографическэ ансамблэу «Синдика» зыфилорэр Псышуапэ лъэкпъ культурэм и Гупчэу дэтым кыызэрищэгъагъэр. Куп ныбжьыклэу а лъэхъаным зыпарэми ымышлэщыгъэр, кыыздэклауагъэм ащышлогъэшлэгъоныгъ. Еплъыгъэхэм щыгъынэу ащыгъхэри, музыкэри, хореографиери агу зэрэрихьыгъэр кыыхагъэщыгъагъ. Мастер ныбжьыклэу, ежъ иунэе шыкIэ лъыхьурэм ылэ зэрэхэлъыр кыыхэщыщыгъ.

Непэ ежъ Виктории, иансамблэу «Синдикэри» яреспубликэ гупсэ щызэлъашлэх, осэ ин зилэ тынхэр кыызфагъэшъошагъэхэм ащыщых, Урысыем инэмыкI шьолъырхэми, адыгэхэр зэрыс хэгъэгу зэфэшхьафхэми ягугъу ашашы.

— *Титворческэ объединениеу 2012-рэ ильэсым зэхыщэгъэ хьугъэм итарихъ «Синдикэр» ары кызыщечжьэрэр*, — кыы-луагъ Викторие. — *Идеер кызызрыкIу: жанрэ зэфэшхьафхэм афэгъэ-загъэхэу, зэгурылохэу, зэдырагъаитхэу Юф зэдядгъэшлэныр ары. Игъорыгъоу Адыгеим культурэмкIэ изаслуженнэ Юфышлэу, Адыгэ кьэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ институт икафедрэ идоцентхэу, КIэлэгъэгджэ*

кыгъ. Урысые телевидением ишлушагъэкIэ кьэшъокло ыкIи музыкант нэбгырэ 40 кыыз-щышорэм нэмыкIэу, кIэлэцIыкIу купитлу зыхэт творческэ объединение цлэрыло хьугъэ. «Синдикэм» зэрифэшъуашэм тетэу Адыгеир каналэу НТВ-м зэхыщэгъэ зэнэкъокъоу «Страна талантов» зыфилорэм кыышшэ-гъэлыгъуагъ. Апэрэ каналым ипроектхэу «Поем на кухне всей страной» зыфилорэм хэлэжыгъэ «Ащэмэзри» зэлашлагъ. Бастэ Асыет ыгъэсагъэхэр мы кьэтынэм ифинал ихьэгъэ апэритфым ащыщ хьугъэх.

— *Куп зэфэшхьафхэм ехъу кыызэклэлэ-гъэ зэнэкъокъум ухэлэжыным опытышхо кыуеу, амалэу уиIэм уасэ афыуегъэшIы, «перезагрузкэу» мэхъу*, — кыылуагъ Бастэ Асыет. — *Ти Адыгее гупсэ кыыщы-дгъэлъэгъуагъ. Ар пшгъэ-рылхышху ыкIи умы-гумэкIын плэкIырэн. «Ащэмэзым» иартистхэр жюрим хэтхэми, цIыфхэми агу рихьы-гъэх. Ащ фэдызым тиболельщикхэу тилгэ-плэхэр тигъусагъэх. Ахэм фэбагъэ зыхэлъэу кьатхыщыгъэхэм, энергиеу кьатIуныщы-щыгъэм кIуачIэ кьыт-хылхьэщыгъэ, цыхъэ зыфытагъэшIыжы-щыгъэ, текIоныгъэм тыфэкIоным тыкла-*

гъэчэфыщыгъ. Ар зымыуасэ щыIэн.

«Ошъадым» иапэрэ концертхэу Шъачэ щыкIуагъэм кьэ-клэлагъэхэм «Синдикэри», «Ащэмэзри», «Бэгъэуджри» зы сценэм щызэдальгъунхэу яна-сып кыыхыгъ. Концертхэр ра-гъэжыным ыпэкIэ, лъэкпъ культурэм и Гупчэу ар зыщы-кIуагъэм ичIэхьагъу Адыгеим кьэралыгъо гъэпсыкIэ зилэр ильэси 100 зэрэхьугъэм фэгъэ-хыгъэ кьэгъэлъэгъон кыышшэ-зэлуахыгъагъ. Зэлашлэрэ сурэ-тышхэу, ювелирхэу, дышхэр хэзыдыкIэхэу, нэмыкI сэнаушыгъэ

зыхэлъхэм ялэшагъэхэр ары ащ тетыгъэхэр.

Мы концертхэр ыгу кьинэ-жыщт «Синдикэм» иартист ныбжьыклэу Шъыжъ Саиди. КIэлэ кьэшъокло Iазэр Шъачэ хэхьэрэ къуаджэу Хьаджыкыо кыышхьугъ, гурыт еджаплэу N 94-р кылухыгъ, Адыгэ кьэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ иинститут хореогра-фиемкIэ ифакультет щеджэ.

— *Ансамблэм бэшлагъэп сызыхэтыр, ильэсым ехъугъ ныIэн*, — кыы-луагъ Саид. — *Стажировкэр акIунэу кыыхахы-гъэхэм сахэфагъ, сыгу рихьы сыкыыхэнагъ. Ез-гъэжыгъэкIэ арти-стымкIэ мыр еджэпIэ дэгъу мэхъу. Шъыпкъэ, непэ пстэумэ анахъэу сыгумэкIыгъ, сыда пIомэ, сыкызыщыхьу-гъэу, сызцапIугъэ сичIы-гу сыкыыщышгъонэу хьу-гъэ. СичIыпIэгъухэр, силахьыл-гупсэхэр, си-ныбджэгъухэр залым чIэсыгъэх. Ахэм концер-тыр агу рихьыгъэнэу сэ-гъгъэ.*

«Ошъадым» ипрограммэ ба-игъэ, гъэшлэгъоныгъ, ижырэ этническэ гъэпсыкIэ зилэ шоу хьугъэ. Еплъыгъэхэм ар агу кызыэринэжыгъэм Iо хэлъэп. Аферэм, «Ошъадыр»!

НЫБЭ Анзор.

Хьалыгъум нахь лъапIэ щыIэп

Адыгэ Республикэм и Лъапкъ тхылъеджаплэ шIэжь Iофтхьабзэу «Блокаднэ хьалыгъу» зыфилорэр щызэхашэгъагъ.

Ижыгъэу. Мы хьугъэ-шIэгъэ гуихым — блокадэм, ныбжырэу зэо лъэхъаным ицыхэм ящылэныгъэ имызакъоу, къэкIошт лIэужхэм ядунэеплъыкIэ-гъэ-псыкIи зэблихъу.

ШIэжь сыхъатэу «Блокаднэ хьалыгъу» зыфилорэм къалэу Мыекьуапэ иеджэплэ зэфэшхьафхэм, Адыгэ республикэ гимназиэм, гурыт еджаплэу N 13-м къарыкIыгъэхэр, клэпэгъаджэхэр, культурэм илофышIэхэр, СМИ-хэр ыкIи тхылъеджаплэм илофышIэхэр хэлэжыагъэх.

Тарихь шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу, АКЪУ-м тарихьымкIэ ифакультет иапэрэ деканыгъэу, АР-м изаслуженнэ IофышIэшхоу Елена Малышевэр хэлэжыагъ. Ащ Хэгъэгу зэошхом итхамыкIэгъо хьугъэ-шIэгъэхэр, гъаблэм ыкIи чыIэм имэфэ хьылъэхэр Ленинград щыпсэу-щыгъэхэм зэрэщыгъэхэр, ахэм хьэр псашьо пыижым зэраригъэшагъэр, ау хьазаб мэшIошхом яхэгъэгу шIульгъу зэрэщыгъэхэм гъаушIагъэр, шIошхьуныгъэ пытэу щылэныгъэм фырылагъэр пфилыкIынэу зэрэщымытыгъэр Е.М. Малышевам щысэхэмкIэ ныбжыкIэхэм къафырилотыкIыгъ. Сыд фэдэрэ зауи, зэрэжалымыр, зэрэхьа-

забыр кIигъэтхыгъ, блокадэм илгъэхъан Ленинград мазэм нэбгырэ мини 130-рэ зэрэщылэщыгъэр къылуагъ. УиблэкIыгъэ тарихь икьоу пшIэн зэрэфаер ухэтми, уапэклэ узыгъаплэу ыкIи узэкIэзыгъуаеу ылытагъ.

ШIэжь сыхъатэм къыдхэлъытагъэу, тхылъ экспозициеу «Блокадный хлеб: символ жизни и надежды» зыфилорэр тхылъеджаплэм щызэхашэгъагъ ыкIи ар къырилотыкIыгъ библиотекарь шхьалэу Марина Волковец. Ленинград блокадэр анахь нэклубгъо шIуцIэу титарихь къызэрэхъанагъэр, гуимыкIыж тарихь хьугъэ-шIэгъэмкIэ тхаклохэм, тарихьлэжыагъ ахыгъэ тхылъ зэфэшхьафыбэр,

дзэ корреспондентхэм ягукъэ-кIыжхэр ыкIи ежь цIыфэу мы уахтэм хэтыгъэхэм къалотэжыгъэхэр, ясурэтшIыгъэхэр, усэхэр, орэдхэр, сурэттехыгъэ нэшхъэхэр ыкIи а пстэумэ акылуужьэу, илъэси 10 зыныбжыгъэ пшъэшъэжыи цIыкIоу Тая Савичевам идневник — тарихь блэкIыгъэм ишыхъат саугъэтхэу зэрэщытхэр Маринэ кIигъэтхыгъ. ШIэжь Iофтхьабзэм хэлэжыэрэ пстэуми къаджагъ яхэгъэгу агъэлаплэу, дэгъоу едженхэу, цIыфы зэрэхууштхэм пылынхэу.

Къэрэмыхъужь ныбжыи ащ фэдэ зэо тхамыкIагъо!

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтхэр Iофтхьабзэм щытырахыгъэх.

Ар зэрэ Урысыеу щырекIокIы, дзэ щытхьум и Мафэ ыкIи Ленинград блокадэр зэрэщытэу зытырахыжыгъэр (щылэ мазэм и 27-р, 1944-рэ илъэсыр) илъэс 79-рэ зэрэхъугъэм афэгъэхьыгъ. IофтхьабзэмкIэ кIагъэтхьымэ ашIоигъуагъ — блэкIыгъэмрэ джырэ уахтэмрэ яхьугъэ-шIэгъэхэр сыдигъокIи зэрэзэпхыгъэхэр, ахэр тарихь шIэжым зэрэщытхэр ыкIи ухьумэгъэнхэ зэрэфаер.

Iофтхьабзэм итамыгъэу щы-

тыгъэр хьалыгъу бзыгъэ такыр-рэу грамми 125-рэ зыщэчирэр ары. Мы шапхьэр мафэ къэс къэлэдэхэм блокадэм илгъэхъан аратыщыгъэ анахь макIэр ары. Иинагъэклэ тыхэгъэгуклэ ятIонэрэ къалэу алытэрэ Ленинград зэо охтэ фыртынэм хьазабэу зыхэ-тыгъэр ыкIи къалэм иухъума-кIохэм ящIагъэ зэрэгъунэнчъагъэр блокадэм къыгъэнэфагъ. Къалэм зы унэгъо закъуи къыдэнэгъагъэп мы тхамыкIагъэр къынэмысыгъэу, ыпсэ хэмы-

Анахь гъэшIэгъонхэр къыхахыгъэх

Мыекьопэ къэлэ администрацием культурэмкIэ и ГъэорышIаплэ зэхыщэгъэгъэ зэнэкьокъоу «Арт-елка — 2023» зыфилорэм икIлэху культурэм и Унэу «Гигантым» щызэфыхысыжыгъ.

ХэбзэшIу зэрэхъугъэу, мы Iофтхьабзэм изэхэщэнкIэ къотэгъу хьугъэ компаниеу «Эко-Центр» зыфилорэр ыкIи экологи-ем ишапхъэхэм анахь адистхэу къыхахыгъэ елкэхэр зилэшIагъэхэм шIухьафтынхэр аритыгъэх.

ГъэорышIаплэм къызэритыгъэмкIэ, «Елочка — символ года», «Техно-елка», «Елочка в национальном стиле» зыфилорэ лъэныкъохэмкIэ IофшIэгъэ 432-рэ къырахылагъ. Мыекьопэ, Красногвардейскэ, Шэуджэн, Кошхъэблэ ыкIи

Джэджэ районхэм, къалэу Мыекьуапэ якIэлэеджаклохэр ары хэлэжыагъэхэр.

ООО-у «ЭкоЦентр» зыфилорэм и Адыгэ шьолъыр къутамэ ипашэу Алыбэрд Налбый жьы хьугъэ пкъыгъохэр чIамы-дзыжхэу, джыри зэ «псэ къызэрапагъэклэжыгъэм», творческэу а Iофыгъом къызэрэклотлагъэхэм пае клэлэеджаклоу хэлэжыагъэхэм, ахэм якIэлэегъаджэхэм, янэ-ятэхэм зэрафэразэр ипсалъэ къыщыхыгъэщыгъ, зилофшIагъэ анахь гъэшIэгъонэу алытагъэхэм

шIухьафтынхэр аритыжыгъэх.

Шьолъыр операторым къыхыгъэщыгъэх кинотеатрэм зэкIом натрыф гъэтылапэгъэу (попкорн) къыщэфыгъагъэм щыцэу къэнагъэм елкэ хэзышыкIыгъэу Валерия Якимцовар, хы хьамлашкIор елкэ зышыгъэ Аделина Новиковар ыкIи чэтыц фыжым хышыкIи илъэсыкIэм итамыгъэ чыгъ дахэ зышыгъэ Диана Рябконов.

ООО-у «ЭкоЦентр» зыфилорэм и Адыгэ шьолъыр къутамэ ипресс-къулыкъу.

Волейбол

Мыекъуапэ икІэлэеджакІохэм я Спартакиад

Ильэс къэс мы Іофтхьабзэм клэщакІо фэхьу Мыекъопэ къэлэ админист-
рацием физическэ культурэмклэ ыкІи спортымклэ и Комитет. Зэнэкьо-
къухэм ахэхьэрэ спорт лъапкхэр зэблахьух, ау сыдигьокІи ахэр гъэшлэ-
гонэу реклоклых.

Мы ильэсыр пштэмэ, Спар-
такиадэм спорт лъапк 14 ха-
гъэхьагъ. КІэлэеджакІохэр фут-
болымклэ, урам баскетболым-
клэ ыкІи теннис цыкІумклэ зэ-
нэкьокъугъэх. Джырэ ахьтэм

волейболымклэ командэхэм язэ-
лукІэгъухэр макІох. Адыгеим
икъэлэ шхьалэ дэт еджэплэ,
лицей, гимназие 20-мэ ялы-
кІохэр зэнэкьокъухэм ахэла-
жъэх. Ахэр купитІоу гошгыгъэх

— гъэсэнэгъэм иучреждение-
хэм ачІэс нэбгырэ пчъагъэм
елытыгъэу. КІэлэ Іэтахьо-
хэм язэлукІэгъухэр блэкІыгъэ
зыгъэпсэфыгъо мафэхэм кІуа-
гъэх.

Апэрэ купым текІоныгъэр
къышдыдихыгъ гурыт еджаплэу
N 7-м икомандэ, лицееу N 19-р
— ятІонэрэ хьугъэ, гимназиеу
N 35-м икомандэ яцэнэрэ чы-
плэр фагъэшъошагъ.

ЯтІонэрэ купым ащытекІуагъ
ОШ-у N 20-м икомандэ, ятІонэ-
рэ чыплэр къыдахыгъ еджаплэу
N 13-м иллыкІохэм, яцэнэрэ хьу-
гъэх ОШ-у N 18-м икІэлэеджа-
кІохэр.

Пшъашъэхэм язэлукІэгъу шхьа-
Іэхэри ыкІэм фэкІуагъэх, хагъэу-
нэфыкІырэ чыплэхэр къыдзы-
хьыштхэр къэнэфэщтых.

ТхьамэфитІу марафоныр аухыгъ

Лъэс кІоныр зикІасэхэм апае зэхашъгъэ мара-
фонэу «Гъатхэм тыпэгъокІы» зыфилорэр блэкІы-
гъэ зыгъэпсэфыгъо мафэхэм зэфашыжыгъ.
Ар щылэ мазэм 16-м Мыекъуапэ щырагъажи,
мэфэ 14-рэ кІуагъэ.

Республикэм икъэлэ шхьалэ
имызакъоу, Адыгеим ирайонхэм
ялыкІохэри ащ хэлэжъагъэх.
Ахэм пшъэрылъэу апашъхэ щы-
тыгъэр мафэ къэс лъэбэкъу ми-
ни 10 (километри 7,5-рэ фэдиз)
акІуныр ары. Шхьадж зыфэе
лъэсрыкІо лъагъор ежъ къыхи-
хын амал илагъ.

Іофтхьабзэр зэрэклорэм ре-
нэу лъыплъагъ Мыекъопэ къэлэ
администрацием физическэ куль-
турэмклэ ыкІи спортымклэ и Ко-
митет. ЗэхэщакІохэм эфир зан-
клэхэр зэхашъщтыгъэх. Чэщ-зы-
мафэм къыклоцІ лъэбэкъу мини
10 зымыкІугъэхэр зэнэкьокъум
хэзыщтыгъэх. Ау ащ фэдэу нэ-
бгыри 121-мэ къахэкІыгъэр 23-рэ
нылэп. Іофтхьабзэм хэлэжъагъэ-
хэм анахьыбэр Мыекъуапэ щэ-
псэух, ильэс 33-м щегъэжъагъэу

42-м нэс аныбжъ. Марафоным
хэлэжъэгъэ анахьыжъым ильэс
72-рэ ыныбжъ, анахьыкІэр ильэ-
си 8 хьугъэ.

— Мы Іофтхьабзэм сигуапэу
сыхэлэжъагъ. Мафэм лъэбэкъу
мини 10 пкІуныр къынышхоп, ащ
сыхьатрэ ныкьорэ нылэп ищы-
кІагъэр. Мыщ фэдэ еклопакІэм
ишлуагъэкІэ цыфым ипсауныгъэ
нахь пытэ мэхьу, — **къылуагъ**
Мыекъопэ къэлэ администра-

цием физическэ культурэмклэ
ыкІи спортымклэ и Комитет
ипашъ.

Марафоныр дэгъоу зыкІугъэ
пстэуми дипломхэр афагъэшъо-
шагъэх, джащ фэдэу АР-м и
Олимпийскэ Совет ыгъэнэфэгъэ
шлухьафтынхэр нэбгырэ 50-мэ
аратыжыгъэх.

Бзылъфыгъэхэм я Дунэе мафэ
ехьулэу мыщ фэдэ Іофтхьабзэ
джыри зэхашъщт.

Зэхэзышагъэр
ыкІи къыдзы-
гъэкІырэр:

АР-м лъапк Іофхэм-
клэ, ІэкІыб къэралхэм
ащыпсэурэ тильэпкъэ-
гъухэм адырлэ зэпхы-
ныгъэхэмклэ ыкІи
къэбар жьугъэм
иамалхэмклэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер

зылэщылэр:

385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм
къаІыхырэр А4-кІэ
зэджэхэрэ тхьапэхэу
зипчъагъэкІэ 5-м
емыхьухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкІунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкІегъэкІожьых.
E-mail: adyvoice@
mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

УФ-м хэутын Іофхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыкІи зэлы-
ІэсыкІэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэІоры-
шлал, зэраушыхьатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкІэмкІи

пчъагъэр

4344

Индексхэр

П 4326

П 3816

Зак. 190

Хэутыным
узшыкІэгъэхэнэу
щыт уахьтэр
Сыхьатыр
18.00

ЗыщыкІэгъэхэу
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор шхьалэр
МэщІэкъо С. А.

Редактор шхьалэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкІыжъ
зыхьырэ
секретарыр
Тхьаркъошъо А. Н.

Адыгеир шъхьафит зэрашыжьи́гъэр

Къалэу Мыекъуапэрэ Адыгеимрэ, джащ фэдэу Пшызэ шьолыр нэмыц-фашист теха́кхэр зырафыжьи́гъэхэр илъэс 80 хьугъэ.

1943-рэ илъэсым кымафэм ахэр шъхьафит зэрэхъужьи́гъэхэр нахь тэрэзэу кыдгурыло-ным пае Дзэ Пльыжьи́м Темыр-Кавказ фронтым шызэшуй-хыщтыгъэ лофтхьабзэхэм нахь игъэклотыгъэу защыдгъэгъозэн фаеу хьуцт.

Гъэхьагъэ хэлъэу стратеги-ческэ операциер тидзэхэм загъэцэкIэ нэужым нэмыц дивизие 22-рэ Сталинград дэжъ кыщадзыхьэгъагъ. Ар пхырат-хунэу нэмыцхэр заулэрэ фе-жэгъагъэх, ау гитлер икоман-дование анахьэу зыгъэгумэкIы-щтыгъэр арэп, ар зыфэягъэр советскэ дзэхэр амал зэри́лэкIэ нахьыбэрэ Сталинград лъэны-къом гъэзагъэу шытынхэр ары. Фашистхэм уахьтэ ящыкIэгъагъ ядзэхэр Кавказым ращыжьи́н-хэм пае.

Сталинград фэдэу Кавказми нэмыц купышхоу дзэу «А-м» хахьэрэр кыщадзыхьэгъагъ. Ахэм ялоф дэидэдагъ. Кыблэ—Къохьэплэ ыкIи Кыблэ фронтхэм нэмыц группировкэхэр ащызэ-хакъутэхи, пхашэу ажэхахьэхэу фежыагъэх. Закавказскэ фронтми нахь зыкыгыгъэчаныгъ.

Ставкэр зыфэягъэр Сталин-град фэдэу Кавказми нэмыц-дзэхэр кыщыдзыхьэгъэнхэр ары. Ащ нэмыц дивизие 24-рэ кыыхиубытэщтыгъагъэ. Нэмыц зэолI мин 700-м ехьу къадзыхьа-гъэу хьуцтгъагъэ.

1942-рэ илъэсыр ыкIэм факло-щтыгъ. Хэгъэгу зэошхом кьэгъэ-зэплэ ин фзышлыщт заоу Ста-линград дэжъ шыкIорэр аухынкIэ

бэп кьэнэжьи́гъагъэр, Темыр Кавказым шыкIорэ заом зэпы-щыт кIуачIэхэм зэхьокIыныгъэ-хэр щафэхьугъэх. Кавказ кьуш-хьэтх шъхьалэм изэпырыкIы-плэхэм, хы ШыуцIэ Iушъом екло-лIэрэ гъогухэм чIыплэ мэхьанэ зилэ заохэр ащыкIощтыгъэх.

Дзэ Пльыжьи́м ыкIуачIэ ри-хьылIэгъагъ зэрэпсаоу Темыр Кавказым нэмыц-фашист теха-кхэр рифыжьи́нхэм. Нэмыц-дзэхэм ялоф зэрэдэир ежъхэми советскэ дзэхэм япащэхэми кьагурылощтыгъ.

Дзэм игенералэу И. В. Тюле-невым Мыекъопэ лъэныкъомкIэ пым зэрэжэхэхьащтхэм иплан зэхигъэуцогъагъ. Ау Сталиным ащ кьыдыригъэштэгъагъэп, «Краснодарский вариантIэ» зэджэгъэхэ планэу Ставкэм игъоу ыльэгъугъэр ары пхыры-кыгъэр. Хы ШыуцIэ группировкэр ары ащ ипхырышын анахь игъэ-кIотыгъэу зыфэзгъэхьазырыщты-гъэр. Ау мы планыр зехагъэуцэ зэхьум гъогухэр зыфэдэхэр икъоу кьыдалытагъэп. Ащ кы-хэкIэу щэгынхэр, гъомылапхьэ-хэр ящыкIагъэм фэдизэу зэолI-хэм алэкIагъэхьан альэкIыщты-гъэп.

1942-рэ илъэсым тыгъэгъазэм икIыхьэгъум я 9-рэ шхончэо дивизиер ПшышIопэ районым адзы, кьушхьэхэм узэрашызо-щтым етIупщыгъэу зэолIхэр фагъасэх. А уахьтэм ехьулIэу Кавказым икьушхьэтх зэпыры-кыплэхэм нэмыцхэм чIэнэгъэ-шхохэр щашыгъэх.

Сталинград заом теклоныгъэр

кызыщыдахым ыуж И.В. Стали-ным рихьухьагъ кыблэ-къокIы-плэ лъэныкъомкIэ чыжъэу кы-лыкIотэгъэ нэмыцдзэхэу купэу «А-м» хахьэхэрэр кьаригъэд-зыхьанхэу. Ар къадэхьуным пае «Ростов кьэлапчъэкIэ» заджэ-хэрэр зэфэшIыгъэн фэягъэ. Ащ пае Терек ыльэныкъокIэ шы-зээрэ а 1-рэ нэмыц танкыдзэр кызытэлэжэгъэныр ищыкIэгъагъ. Джары Закавказскэ фронтым нахь зыкыгыгъэчанын фаеу Ста-линым зыкIилытэщтыгъэр.

Сталинград ыуж советскэ дзэхэм гухэлъ шъхьалэу ялагъэр зэпхыгъагъэр Нижний Донрэ Ростоврэ ялиние дэжъ нэмыцхэр кыщыдзыхьэгъэнхэр ары. Нэ-мыцхэмкIэ ар шынэгъо дэдэу щытыгъ, арыти, фашист дивизи-ехэр псынIкIэу Кавказым кьы-ращыжьи́нхэу рахьухьагъ. Гитлер унашъо ышыгъагъ а 1-рэ танкы-дзэр кызыэкIащэжьи́нэу. Кы-зэкIэкIожьхэ зэхьум щэгынхэр зычIэлъ складхэр, техникэр ыкIи

нэмыкIхэр гум кьыранэщтыгъэх.

Я 56-рэ армиер Краснодар лъэныкъомкIэ лыкIотэныр кьин-дэдэ кыщыхьуцтыгъ: кымэфагъ, коммуникациехэр кьушхьэлъэ чIыплэхэм ащылагъэхэп, отI-псынIлэу щытыгъ. Ахэм кьахэкIэу техникэ хьылъэмрэ автотранс-портымрэ игъом кьалэкIагъэхьан-хэу хьуцтыгъэп. Ахэм апкь кьикIэу нэмыц дивизие 24-р Кавказым кыщыдзыхьэгъэным епхыгъэ пшъэрылтыр гъэцэкIагъэ хьугъэп.

Я 9-рэ шхончэо дивизие закъор ары кьушхьэхэм апхы-рыкIырэ гъогукIэу ашыгъэмкIэ осыр зытэль кьушхьэтхэу Хьа-кIуцу кызызэпчыныш, псыхьоу Пшыхьэ икIэй кьынэсын зылъэ-кыгъэр. ЗэолIхэр абг кьынэсэу осышхом хэтхэу фронтым илиние кьынэсыгъэх.

Я 9-рэ шхончэо дивизиер идзэхэр Мыекъуапэ ыльэныкъо-кIэ етIупщыгъэу кьылыкIуатэ-щтыгъэх. Нэмыц-фашистыдзэхэр

кьапэуцужьи́нхэм ялоф темы-тыжъэу. зэкIа́кIощтыгъэх.

1943-рэ илъэсым шылэ мазэм и 29-м я 9-рэ шхончэо дивизи-ем ия 193-рэ полк псэуплэхэу Ханскэмрэ Белореченскэмрэ адэхьагъ. МэшIокугъогу зэхэкIы-плэшхоу Белореченскэр зэрэщы-тым кьыхэкIэу Iашэ зэрылъ вагоны 100 фэдиз тизэолIхэм алэ кьырагъэхьагъ.

Шылэ мазэм и 29-м я 193-рэ полкым иразведчик куп къалэу Мыекъуапэ дэхьэгъагъ ыкIи НКВД-м ия 23-рэ погранполк иразведчикхэм щалукIэгъагъ. Джащ тетэу Мыекъуапэ шъхьа-фит ашыжьи́гъагъ. Ащ нэужым я 9-рэ дивизиер Краснодар ыльэныкъокIэ зигъэзагъ, ар шъхьафит шлыжьи́гъэным хэлэ-жыагъ. Хэгъэгу зэошхом ыужу илъэсыбэрэ а дивизиер къалэу Мыекъуапэ имикрорайонэу «ВосходкIэ» заджэхэрэм щылагъ.

Иван БОРМОТОВ.